

100odstotni vojni invalid Josip Videc iz Celja (Cankarjeva cesta 6), potrebuje dve priči, ki lahko prisežeta, da je bil ranjen v vojni in sicer dne 4. julija 1918 na Monte Celo na italijanskem bojišču. Videc se spominja, da so bili v njegovem oddelku pri 23. domobranskem polku, vođu ročnih strojnih pušk pri 11. in 12. četi tov. Franc Furman iz konjiške okolice, Alojz Budna iz Rajhenburga in neki Drenek iz brežiške okolice. Zato prosi te tovariše, da mu sporočijo svoj naslov, da lahko zaprosi za njihovo sodnijsko zaslišanje pod prisego.

Termiti — strah sveta.

Pokrajine ob ravniku so naravnost ogrožene od žuželk, ki se imenujejo termiti. Prebivajo v skupnih bivališčih kakor naše mravlje, čebele, ose itd. Imajo svojo kraljico, ki leže jajčeca in sicer vsako sekundo po eno neprenehoma včasih 10 let. Kraljici strežejo delavci in jo čuvajo vojaki. Pravijo termitom tudi bele mravlje, dasiravno se znatno razločujejo od mravelj. Mravlja je n. pr. sladkosnednež in ne zna glodati. Termit je ustvarjen za razglodanje vsega, kar mu pride na pot. Noč in dan uničuje ta žuželka ogromna drevesa po pragozdovih, na znotraj jih čisto izvotli, da se zrušijo. Termit razgrize do zrušenja hiše, mostove, pohištvo, knjige, obleko in obutev, da se vse spremeni v prah. Cela mesta so se že morala izseliti radi te nadloge. V očigled termitski opasnosti so se zavarovali ljudje po vročih krajih ob ravniku z zvalovano pločevino. Hiša in mesto sta zgrajena iz pločevine, iz tvarine, ki vleče vročino nase, a je edini material, ki je do pred kratkem kljuboval termitom. Vsa termitska razdejanja imajo nekaj skrivnostnega na sebi, ker je od zunaj videti, kot bi bili od njih napadeni predmeti celi in nikdar uničevalca ne ugledaš.

Po Avstraliji pripovedujejo o termi-
tih čudne zgodbe.

Farmer v Queenslandu pusti čez noč
zunaj na prostem svoj voz. Zjutraj naj-

de samo železne okove, leseni deli voza
so zginiti v trehuhih termitov. Razis-
kovalcem so v noči večkrat snedli ter-
miti srajce s telesa. Kmetovalec zapu-
sti svojo hišo za en teden in se poda v
mesto po opravkih. Ko se vrne, najde
na zunaj vse v redu, a termiti so opa-
zili njegovo odsotnost in so mu prire-
dili poset. Sede na stol, ta se zruši. Ko
hoče zavžiti hrano z mize, pade ta na
kup. Ostrešje se spremeni v prah itd.

V Avstraliji, kjer so poleg Afrike, In-
dije in Braziliije termiti najbolj razšir-
jeni, se je že naučila ta nadloga, kako
je treba tudi pločevino pregledati. Ta-
ko dolgo plujejo na pleh, da začne rja-
veti in nato ga uničijo brez težkoč.

Opazovali so, kako so prevrtali ter-
miti svinec ter obrusili steklo, ker iz-
ločujejo iz sebe tekočino, ki se prime
stekla.

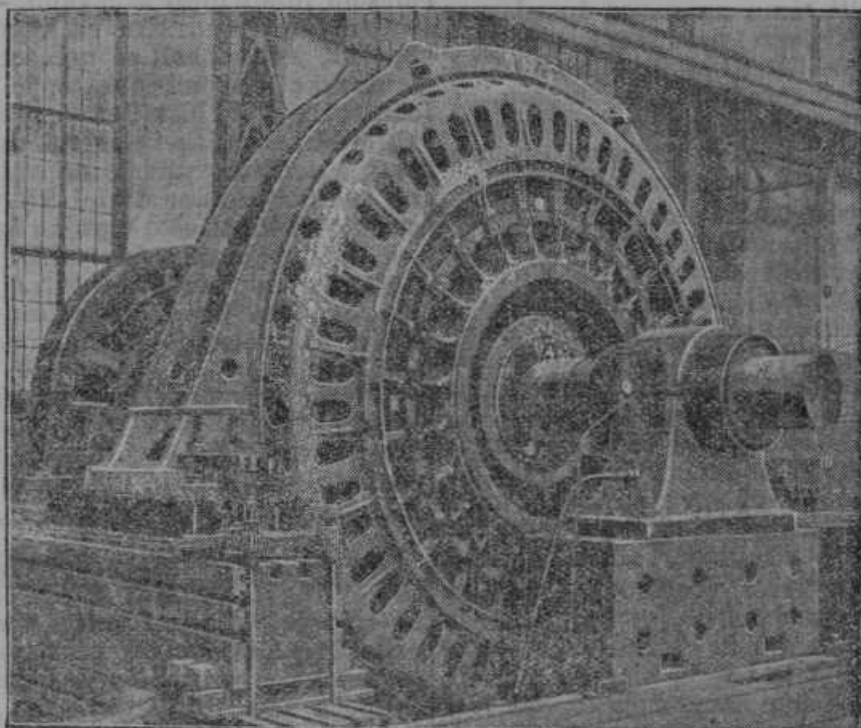
Termiti so razjedli del mesta James-
town na otoku Sv. Helene tako, da so
ga morali znova pozidati. Mesto je zgle-
dalo, kakor bi ga bil obiskal silovit
potres.

Leta 1879 so požrli termiti v luki Fe-
rrrol špansko bojno ladjo.

Po Avstraliji so morali izprazniti ce-
le okraje radi termitov.

V francosko mesto La Rochelle so
zanesli iz vročih krajev majhno vrsto
termitov, ki bežijo pred lučjo. Te živa-
lice so izpodjedle hiše, da so se zrušile,
in so bile na ta način razdejane cele
ulice. Mrzlo podnebje v Evropi je pre-
prečilo razširjenje te šibe božje. — Po
Ogrskem in Dalmaciji je dobili neka-
tere vrste južnoevropskih termitov, ki
pa niso nevarni.

Glavna naloga termitov je: žreti in
graditi. Kakor smo videli, požro never-

Ogromni motor s 1800 kilovati pri napetosti 950 Voltov. Zunanje pokrivalo
motorja meri v premeru 5,830 m.

**Kapitan »Luzitanije«
umrl.**

V Liverpoolu na An-
gleškem je umrl te dni
v starosti 77 let kapi-
tan Viljem Tomaž Tur-
ner, ki je poveljeval
potniškemu parniku
»Luzitanija«. Omenje-
na velika ladja je bi-
la torpedirana od
Nemcev 7. maja 1917
ob južni obali Irske.
Kapitan Turner se je
rodil v Evertonu in se
je povzpел od ladijske-
ga mladca do povelj-
nika največjih velika-
nov »Cunard-linije«. —
Ko je bil star 8 let, se
je ukrcal s svojim oče-
tom v Glasgowu. Lad-
ja je zadela ob skalo
pri Belfastu. Moštvo je
moralo spraviti potni-
ke na hrbtih na suho.
L. 1883 je stopil Tur-

Pavel Keller:

27. nadaljevanje.

„Skrivnostni studenec“

Roman.

Poslovenli dr. Ivan Dornik.

»Jeras je tvoj prijatelj!«

»O ne, ni moj prijatelj; ničvreden človek je
kakor ti! Kupila sem za svoj zadnji denar žga-
nja zanj, zato imam sedaj vajino skrivnost!«

Medena je obšel smrten strah. Končno je
rekel z blebetajočim, prosečim glasom:

»Prosim te — nikar me ne naznani — ne
mogel bi v ječo — strašno je! Nekdanje dni si
bila pri nas pesterna, ko je bil moj dobri, rajni
oče še živ in ko sem bil jaz še majhen. Nisi ho-
tela, da bi bil padel na tla, ko si me nosila na
rokah. In tedaj bi bil padel le na pesek ali pa
na tratino. Ali hočeš, da padem sedaj v pekel
ječe?«

»Tedaj si bil še nedolžen; potem pa si postal
zločinec.«

»Vem — priznavam — toda prišlo je tako
nad me — polagoma — najprej tisto s tvojo Re-
ziko! Saj sem jo imel res rad...«

Starka je zapihala.

»Rad — to ti verjamem! Kdo pa je ni imel
rad? Toda ko je prišlo z njo tako daleč, ko bi se bil
moral z ubogim dekletom oženiti, si rekel, da
se more bogat kmetski sin poročiti le z bogato
kmetsko hčerjo, ne pa z ubogo deklo. In tako
je ostal Reziki le še ribnik. Tedaj sem se peljala
k advokatu. Hotela sem, da bi te zaprl za mnogo
mного let. Advokat je bil prijazen, toda rekel
je: Ljuba žena, za take zločine nimamo paragra-
fov. Dekliško čast lahko vsak svobodno in brez
kazni skruni. Peljite se le nazaj domov in po-
trpežljivo prenašajte svojo usodo, kakor jo mora
prenašati na stotisoče mater in očetov. — Za to,
kar si ti tedaj storil, ko si pogljal ubogo deklo z
smrt, ni paragrafov, za to pa, kar jaz sedaj vem
o tebi, so paragrafi. In sedaj prideš na vrsto.
Saj nekaj tistega, kar si storil takrat, ti bo sedaj
zaračunano.«

Z očmi, ki so žarele sovraštva, je starka ga,

jetne predmete, a najrajši les in papir. Njihove stavbe so večkrat po 8 m visoke in so podobne stolpičastim katedralam. Zidovi so debeli 80 cm in kljubujejo vsem nepravilnostim. Pogostokrat si jih izbere celo človek v stan. Termit-ska stavba zgleda kakor grič, ki ima 4 nadstropja. Ob straneh zidov na zno-

traj se vijejo hodniki. Stavba sega tudi do 8 m globoko.

Bivališče kraljice je opremljeno z vratami ter okni. Je nekaka dvorana, v kateri se neprestano zadržuje nekaj tisoč žuželk, ki odnašajo jajčeca, prinašajo hrano in vojaki čuvajo mater pred vsako nevarnostjo.

tudi ne more najti nadomestka veri. Zato pa je klic po srčni vzgoji v svojem bistvu klic po verski vzgoji. Spričo vedno bolj množičnih se žrtv fantovske lahkomišelnosti in posurovelosti bi bilo potrebno in primerno, da se čim prej vzpostavijo vsa prosvetna društva z mladinskimi odseki vred. Dobrobit mladine in domovine to zahteva.

*

Treznostni tabor v Rimskih toplicah dne

16. julija 1933. Dne 15. julija zažiganje kresov in umetnega ognja na Velikem Kozju. Dne 16. julija ob 7.15 prihod železničarske godbe iz Zidanega mosta in ob 8. uri sv. maša v Marija Lurd, pridiguje profesor Lojze Pavlič. Ob 10. uri sprejem došlih gostov iz Zagreba, nato sv. maša in hrvatska pridiga v Marija Lurd. Ob pol 12. uri tabor ob Savinji. Od pol 3. do pol 4. ure tekma kolesarjev v tekanju od šmarjetskega mosta preko Uhljovega do Savinje. Zmagovalec dobe po 100 Din, prvi zmagovalec pa celo obleko. Od pol 4. do 6. ure tombola. Glavni dobitki: pohištvo, krava, kolo, drva, kuhinjska oprava, živež, moka, sladkor, kava itd. 900 dobikov v ceni 10.000 Din. Tablice po 2 Din.

Sv. Marjeta na Dravskem polju. V nedeljo dne 16. julija se vrši v naši vasi običajno žegnanje, ki bi se sicer vršilo dne 23. julija, pa je preloženo na to nedeljo. Ob tej priliki priredijo domači fantje in dekleta zanimivo vaško komedijo »Trije vaški svetniki«. Prireditelji se priporočajo pri širšem občinstvu, da se ob priliki žegnanja tudi njihove prireditve gotovo udeležijo. Igra se vrši popoldne po večernicah na prostem pri g. Josipu Finžgarju. Vabljeni vsi!

Šmartno na Pohorju. V nedeljo dne 16. t. m., nas obiščejo cerkveni mladinski pevci iz Brežic ob priliki izleta v Slov. Bistrico in na Pohorje. Pevci, 50 po številu, se pripeljejo v soboto popoldne v Slov. Bistrico, kjer priredijo ob 8. uri zvečer v dvorani okrajne posojilnice svoj koncert »Štirje letni časi v slovenski pesmi«, ki ga bodo v nedeljo po sv. maši, katera bo ob 8. uri, ponovili tudi v Šmartnem in sicer na vrtu gospe Korenove, oziroma v slučaju slabega vremena v šoli. Pevci bodo ob tej priliki tudi peli pri sv. maši. Zato prav

DRUŠTVENE VESTI

Klic po prosvetni organizaciji.

Po časopisih se vedno česče pojavljajo pritožbe o širjajoči se posurovelosti mladine. Razmotriva se vprašanje, kako priti temu za narod in njegovo bodočnost jako usodnemu pojavu v okom. Neki list, ki stoji idejno v svobodomiselnem-naprednjaškem taboru, je kar predložil najradikalnejše sredstvo: obsedno staje za dotični kraj in okraj ter vislice za podivjance.

Tako sredstvo bi sicer vsaj za nekaj časa vplivalo ustrahovalno, ne bi pa vplivalo vzgojevalno. In uprav iz pomankanja vzgoje ali pa iz slabe vzgoje izvira posurovelost med mladino z vsemi žalostnimi posledicami, ki so: sovraštvo med fanti raznih krajev in tudi istega kraja, razdori in prepiri, pijančevanje in razuzdanosti, napadi in pretepi, uboji in umori. Kdor hoče odstraniti zlo in njegove posledice, mora poseči do vzroka zla ter do njegove korenine, ki je v tej stvari slaba vzgoja.

V dobi, v kateri prevladuje smisel za šport in razne tekme, se kaj rado pozablja srce. Ako se glavna važnost polaga na odgojo telesa, njegove moči in lepote, se s tem zanemarija to, kar je v človeku važnejše in čemur bi se moralo dati prvenstvo, in to je duša in njene glavne sposobnosti: razum in volja.

Za razum in pouk se skrbi tudi na podeželju s šolami, tečaji in strokovnimi predavanji. Vzgoji volje in srca pa se ne posveča potrebna skrb. Nevzgojno vpliva na kmetsko mladino tudi dejstvo, da se kmetsko delo zadnji čas promatra z vidika nekakega športa ter se prireajo tekme koscev in žanjic. Nevzgojnost povečuje še ta okolnost, da se takšne tekme s prezirom božjih ter cerkvenih zapovedi prireajo po nedeljah in praznikih ter da so združene s plesom in sličnimi zabavami.

Gre torej predvsem za vzgojo srca. Spričo vedno bolj se množičnih žrtv fantovske lahkomišelnosti je zapisalo »Jutro« v številki z dne 5. julija to-le: »Bilo bi res nujno potrebno, da bi prosvetna društva vplivala na fante vzgojno vse bolj, kakor doslej. Ni važno le strokovno kmetijsko vzgojno delo, temveč tudi dviganje srčne omike vsakega posameznika, ker bomo le na tak način mogli odstraniti take žalostne primere, ki uničujejo mlada, nadebudna življenja.«

K temu prispominjamo naslednje: Ni je srčne vzgoje brez vere, njenih nauk in sredstev, ki jih nudi mladini. Za vzgojo volje še ni nobeden našel ter

Vsem cenj. naročnikom!

katerim je pošla naročnina, smo danes priložili položnice ter prosimo, da po istih kmalu poravnajo naročnino, ker drugače smo primorani jim ustaviti list. — »Slovenski gospodar« stane za celo leto 32 Din, za pol leta 16 Din, za četrt leta 9 Din. — Uprava.

dala Medena, da ga je zgrozilo. Z ubitim, poteg-njenim glasom je rekel:

»Da — jaz sem — malopriden — Jeras — je — malopriden — pa tudi ti — starka — tudi ti si — malopridna.«

Trdo mu je odgovorila:

»Vem, tudi jaz sem malopridna! Vsak človek, ki hlepi po maščevanju, je malopriden. Ni treba, da bi mi pravil to kak duhovnik, tudi kdo drugi ne, to si rečem sama. Postala sem malopridna, ker sem morala hlepeti po maščevanju. Ne morem drugače. Jutri te naznamim. Ljudje pripovedujejo, da si vlil vislice, ko ste nekoč na Andrejev večer vlivali svinec. To je imelo svoj pomen. Na vislice sicer ne boš prišel, toda za dolga dolga leta v ječo. In sedaj pojdem!«

Tedaj se je zasmel. Zasmel se je bolno za njo, da je obstala.

»Greš« — se je smejal — »ali si prišla po slovo? Danes sem najbrž poslednji večer tu v svoji hiši, v svoji sobi? Potem naj grem v ječo? Toda poslušaj me šel! Bogat bom — zelo bogat, mnogo denarja ti bom dal, če me pustiš živeti

v miru. Kakšno korist pa imaš, če me zapro? Nobene! Če pa dobiš denar, se lahko ozdraviš in ne bo ti treba več bedni in bolni ležati v postelji. Lahko ti dam mnogo denarja. Colnarjev studenec bom namreč kupil, in ta studenec je zlata jama. Denarnih ljudi sem našel v mestu, ki bodo vse oskrbeli. Zidali bomo veliko zdravilišče z zdraviliškim domom, stebrišča do studenca, sportna igrišča, gledališče in mnogo lepih stanovanjskih hiš za goste, ki jih bo prihajalo na tisoče. In tako lepo hišo sezidam tudi tebi, svoji stari, zvesti prijateljici, ki me je nosila na rokah, ko sem bil še majhen. Tako bo, da! Neizmerno bogat bom. Obogatel bom po studencu, po tem dragem, dobrem, čudodelnem studencu.«

Ali je zblaznel? Starka ga je ostro zavrnila:

»Neumnosti govoriš. Studenec je vendar Colnarjev. Dopoldne so bili štirje gospodje tu, ki so si ga ogledali. Ti bodo dali denar, da zraste tukaj zdravilišče. Colnarjevim bodo dali denar, ne tebi. Ti nikoli ne dobiš studenca v svoje roke!«

Bedasto se ji je zakrohotal.

»Saj to ni res! Šale briješ! Nocoj sem prejel

ner v službo pri »Cunard-liniji« in je prevzel 10 let pozneje poveljstvo »Mauretanie«. Kot kapitan te ladje je rešil v čolnu v Atlantskem Oceanu kapitana Pinkhama in en del zapuščene ladje »West Point«. Ob torpediranju »Lusitanije« se je vedel kot pravi junak. Po zadetju torpeda ob trup ladje je vztrajal Turner na poveljniškem mostu, odkoder je poveljeval, dokler se parnik ni potopil. Slučajno se je rešil, ker je plaval cele tri ure.

Skrivnostna bolezen.

V selu Villanders pri Klausen na južnem Tirolskem se je pojavila neka skrivnostna bole-